

Izhaja drugo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulercherfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:

Za Avstrijo celo leto K 1.50
Za inozemstvo . . . K 2.—
Posamezne številke h 10.
Odpriete reklamacije so
poštne proste.
Poštno-hran. konto: 88.153.

K. k. Studienbibliothek Leibach

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 1.

Ljubljana, dne 31. januarja 1910.

III. leto.

Pozor na volitve v bolniški odbor!

Delavci! Delavke!

Te dni bodo volitve v bolniški odbor.

Kakor vsako leto se jih tudi letos samo-
obsebi umljivo krščansko tobačno delavstvo
samostojno udeleži. Krščansko socialni delavci!
Krščansko socialne delavke! Vaša sveta dolž-
nost je, da se volitev udeležite in da volite
samo tiste kandidate in kandidatkinje, ki jih
priporoča krščanska tobačna delavska organi-
zacija.

Socialna demokracija postopa zadnje čase
sem tako, kakor bi nikdar ne smela nastopati
dostojna stranka. Zasramovanje, zasmehovanje,
tožarenje naših somišljenikov in somišljenic je
na dnevnem redu. Ob volitvah dokažite krš-
čanski delavci, krščanske delavke, da je so-
cialna demokracija v naši tvornici brez moči
in brez pomena. Dolžnost vsakega zavednega
krščanskega tobačnega delavca tobačne delavke
je, da ne odda le sam svojega glasu kandi-
datom naše organizacije, marveč, agitirati mora
tudi zato, da socialno demokratski agitatorji,
agitatorce s kakimi lažnjivimi pretvezami in
spletkami ne vzamejo nobenega našega glasu.
Pazite natančno na vse socialno demokratske
zvižaje in poskrbite, da ne bo nihče po so-
cialni demokraciji zmešan volil socialno de-
mokratske kandidate in kandidatkinje.

Volite le tiste kandidate in kandidatkinje,
ki vam jih priporoča vodstvo krščansko soci-
alne tobačne delavske organizacije, ki so:

Verbič Ivan
Zajc Ivan
Savenz Josip
Koprivc Helena
Rojc Marija
Juvanc Franciška

Nobenega drugega ne volite!

Pri volitvah v bolniški odbor dokažite,
da je krščansko tobačno delavstvo ljubljansko
zavedno in disciplinirano.

Z listkom v roki obsodite protidelavsko
postopanje socialne demokracije!

Kandidati in kandidatkinje krščanske to-
bačne delavske organizacije, so le zgoraj na-
vedeni delavci in delavke.

Pogumno, neustrašeno v volivni boj!

Podporno društvo delavcev in delavk c. kr.
tobačne žvornice v Ljubljani.

Alojz Čatar
predsednik.

Ivanka Kocmur
zapisnikarica.

Krajna skupina Ljubljana „Avstrijske krščanske
tobačne delavske zveze.

Josip Savenz
predsednik.

Mici Blejlec
zapisnikarica.

Na plan!

Delavci! Delavke!

Krajna skupina Ljubljana „Avstrijske kr-
ščanske tobačne delavske zveze“ naznanja, da
ima svoj letni občni zbor dne 16. februarja
1910 takoj po končanemu tvorniškem delu
v prostorih S. K. S. Z. s sledečim sporedom:
1. Pozdrav predsednikov. 2. Govor državnega
in deželnega poslanca dr. Janeza Ev. Kreka.
3. Blagajniško poročilo. 4. Tajniško poročilo.
5. Volitev društvenih funkcionarjev. 6. Razno-
terosti.

Člane in članice naprošamo, naj se ob-
čnega zbora polnoštevilno udeleže.

Krajna skupina Ljubljana „Avstrijske krščanske
tobačne delavske zveze.“

Josip Savenz
predsednik.

Mici Blejlec
tajnica.

Krajnim skupinam in članom.

Zvezino načelstvo sklicuje

IV. redno glavno skupščino

3. in 4. aprila 1910 na Dunaj.

Dnevni red se pozneje objavi.

Za določitev odposlancev h glavni skupščini so veljavna sledeča določila (§ 11. odstavek C „Zvezinih“ pravil):

Vsaka krajna skupina ima pravico, da odpošlje za vsakih 200 članov po enega odposlanca. Plačilnice in krajne skupine, ki nimajo 200 članov, volijo z drugimi skupinami dotične kronovine za vsakih 200 članov po enega odposlanca. Vsaka dežela, v kateri se nahaja plačilnica ali krajna skupina, pošlje vsaj enega odposlanca.

Glede na predloge, o katerih naj bi se razpravljalo na glavni skupščini, se mora upoštevati sledeče (§ 11. odstavek D „Zvezinih“ pravil):

„Predlogi, namenjeni za obravnavo na glavni skupščini, naj se vpošljejo 4 tedne prej načelstvu, ki jih mora dva tedna prej objaviti v „Zvezinem“ glasilu ali pa na način, ki ga določi glavna skupščina. Izpreminjevalni predlogi so seveda izvzeti.“

Vsi predlogi se morajo zato vposlati najkasneje do 5. marca 1910 „Zvezinemu“ načelstvu.

Vodstva krajnih skupin se opozarjajo na ta določila.

„Zvezino načelstvo“.

Protesten shod ljubljanskega krščanskega tobačnega delavstva.

Sreda 18. januarja ostane v spominu ljubljanskemu krščanskemu tobačnemu delavstvu, ostane pa tudi v spominu naši socialni demokraciji. Shod je bil sklican po naši organizaciji, da zavzame stališče nasproti podlemu ovađuštvu socialno demokračke ovađuške surovine in da zavzame stališče v važnih, perečih delavskih vprašanjih. Na shod so hoteli tudi socialni demokrati, a krščansko tobačno delavstvo jim je glede na njihovo protidelavsko ovađuško počenjanje v tvornici nasproti sodelavcem in sodelavkam zabranilo vstop.

Prvotno se je nameraval shod v dvorani S. K. S. Z., a na shod so pridrle naše množice v takem številu, da se je moral vršiti shod v veliki „Unionovi“ dvorani. Otvoril in vodil je shod zaslužni voditelj tobačnega delavstva tov. Alojzij Catar, ki je ob splošnem pritrdjevanju sledeče izvajal:

Zbrali smo se, da protestujemo, v prvi vrsti proti grdim napadom, ki jih je polna vsaka številka. „Tobačnega delavca“ tistega lista ki nosi po krivici napis „Tobačni delavec“. Ti napadi nimajo drugega namena, kakor škodovati in jemati dobro ime sodelavcu in sodelavki, zato, ker ne prisegamo na edino izveličavno rdečo Ferrerjevo zastavo, na zastavo tiste stranke, ki se sicer imenuje delavska, a

je dejansko le v toliko delavska, da psuje in tira pred sodišče, in škoduje kjer le more krščanskemu tobačnemu delavcu, krščanski tobačni delavki.

Delavske koristi so rdečim bratcem deveta briga, njihov glaven namen je marveč le beganje in izkoriščanje delavstva, kar se razvidi že, da jim nanovo pravično vrejena pokojnina ni nič kaj po vseči zaraditega, ker smo jo vsi enako deležni.

Obsojati hočemo na današnjem shodu počenjanje socijaldemokračke manjšine, ki ne pomenja nič, ker večino in sicer ogromno tvori naše krščansko socialno delavstvo, v ljubljanski tobačni tvornici.

Današnji shod zavzame tudi stališče o važnih nujnih zadevah, ki se tičejo naših delavskih zadev in razmer. Z uvedbo nove pokojnine so se zdato zboljšale gnotne razmere tobačnemu delavstvu. Hvaležni smo za novo pokojnino, dasi obžalujemo, ker se ni nova pokojninska določba raztegnila tudi na že vpokojeno tobačno delavstvo. Storili smo in hočemo storiti vse, da postane že tudi vpokojeno tobačno delavstvo deležno dobrot novih pokojnin.

Delati smo pričeli tudi za tisto tobačno delavstvo, ki je desetletja delalo v tvornici, in ni dobilo nobene pokojnine. Ne zakrivajmo si, da bo to težko doseči, a stari pregovor pravi, da kdor trka, se mu tudi odpre. (Živahno pritrdjevanje.)

Socijaldemokračke laži.

Moškerc najostrejšje obsodi socialno demokračke laži. Ravno danes so si vsi rdeči bratci in sestre izmislili novo laž, češ, da hočemo na današnjem shodu protestirati, proti prostemu sobotnemu popoldnevu. Ta laž je že preneumna in spada med tiste laži s katerimi so pobirali socialni demokrati in demokratke podpise za izboljšanje pokojnine v znamenju laži, češ, da je pokojnina že odklonjena, ko je bila takrat že dejansko predložena vladarju v podpis.

Zahvala posl. Gostinčarju.

Delavka Koprivc izvaja:

Slavni zbor!

Delavstvo mi je naročilo, da govorim danes o neki stvari, o kateri smo dolžni, da jo povemo. V naši sredi imamo moža, ki ga vsi poznamo, ki je skromen, a zasluži, da se mu tobačno delavstvo zahvali. Mož, o katerem hočem govoriti, si je pridobil za tobačno delavstvo velike zasluge. Kadar ima tobačno delavstvo kaj na srcu, kadar hoče, da se mu kaj izboljša, takrat se obrne delavstvo na poslanca Gostinčarja. V proračunskem odseku, v zbornici, pri glavni direkciji kakor tudi pri ljubljanskem okrajnem vodstvu poznajo Gostinčarja kot moža, ki se trajno poteguje za

Tobačno delavstvo! na nedeljske shode ob 10 v S.K.S.Z. Shod vsako nedeljo.

delavske koristi in ne brezuspešno, kar je delavstvu dobro znano. Izkratka: V imenu delavstva se zahvaljujem posl. Gostinčarju za vse, kar je storil za koristi tobačnega delavstva. (Živahno odobravanje.)

Za stare penzioniste in penzionistovke.

Delavka Ana Češnovar izvaja:

Sedajna pokojninska preosnova ustreza nujni potrebi tobačnega delavstva. Saj z dosedanjo pokojnino 1 krone dnevno ob sedanjih draginjah ni bilo mogoče živeti pri največji varčnosti in ob največji skromnosti. Stari provizionisti in provizionistkinje so navezani na tujo podporo, ako nočejo poginiti gladi. Te podpore so pa navadno zelo grenke, osobito ako pomislimo, da so to ljudje, ki so celo svoje življenje pridno delali in so navezani na tujo podporo zato, ker je izrabljena delovna moč, nekdanji delodajalec, erar, da pa le komaj toliko, da se obraniš smrti po gladi.

Vsi in vse, ki so zdaj izključeni od novih pokojninskih določil, so delali v razmerah, ki se bistveno razlikujejo od sedanjih razmer. Nikakor niso še sedajne tobačne tvornične razmere morebiti vzorne, ampak če jih primerjamo z delovnimi razmerami pred 20 in 30 leti, moramo priznati, da se je le obrnilo na boljše. Stari penzionisti in penzionistkinje so preživeli večinoma svoje življenje v slabih delovnih razmerah prejšnje dobe. Od sedanjih preosnov nimajo in niso ničesar, ali pa le malo imeli. Če je bilo že spremljano že celo življenje s skrbmi in s trudom, spremlja tudi zaton njihovega življenja skrb in revščina, ki jo še v mnogih slučajih poviša bolezen. Ob zboljšanju provizije, na kar so tudi s težavo čakali, naj bi ničesar ne dobili.

Sedanja provizijska preosnova je primerna sedanjim potrebam, če primerjamo prejšnje razmere, dasi še ni izpeljana zahteva tobačnega delavstva, naj se dovoli kot pokojnina popoln zaslužek. Nemalo pokojninsko zvišanje priznava, da se z vsotami danes ne more več shajati, s katerimi je bilo mogoče shajati ob času naših očetov praočetov.

Ako velja to za delavstvo, ki še dela, velja ta resnica tembolj za že vpokojeno delavstvo, ki živi v sedanjih časih in ki trpi v sedanjih razmerah. Popolnoma pravično je zato, če se tudi vpokojenemu delavstvu dovoli zvišana pokojnina. Pač bo to stalo denar, a veliko izboljševalna svota ne znaša in se tudi vsako leto zniža. Prezreti se tudi ne sme, da se starim penzionistom nič ne daruje, marveč jim vrne le del, kar so prislužili državi. Država je gotovo dolžna, da skrbi za

svoje delavce tudi, kadar se izrabi njihova delovna moč.

Naša organizacija je v polni meri izpolnila svojo dolžnost v korist že vpokojenemu delavstvu. V pondeljek 10. januarja 1910 je posredovala zanje deputacija „Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze“ pri glavnem ravnateljstvu in pri finančnemu ministru. V deputaciji je bilo 12 oseb, med njimi štiri stare penzionistkinje.

Glavnemu ravnateljstvu se je zahvalila deputacija za penzijsko regulacijo in je ob enem prosila, naj bi se glavni ravnatelj zavzel tudi za to, da bi bili nove pokojnine deležni tudi stari provizionisti in provizionistkinje. Glavni ravnatelj je odgovoril, da si šteje v čast, ker mu delavstvo zaupa. Stori bo, kar bo mogel, a deputacija naj predloži svojo prošnjo tudi finančnemu ministru, ki ima moč, da jo izpolni.

Eno uro pozneje je sprejel deputacijo finančni minister Bilinski. Minister je odgovoril, da ga veseli, ker se mu je posrečilo, da je zadovoljna vsaj ena delavska kategorija. Kar se tiče starih penzionistov, želi, naj še nekaj časa potrpe, storiti hoče tudi za nje, kar mu bo mogoče.

V Ljubljani je priredila naša krščanska tobačna delavska organizacija za vpokojeno tobačno delavstvo dva shoda. Upokojeno tobačno delavstvo bodi uverjeno, da bo storila naša strokovna organizacija vse, da se vresničijo upravičene prošnje in zahteve že upokojenega tobačnega delavstva.

Z ozirom na upokojeno tobačno delavstvo predlagam:

1. Shod se popolnoma strinja z upravičenimi zahtevami upokojenega delavstva, da bo tudi ono deležno v polni meri dobrot nove zboljšane pokojnine.

2. Shod se zahvaljuje vodstvu „Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze“ za dosedanje posredovanje glede na upokojeno tobačno delavstvo.

3. Pridruži se in odobrava vse sklepe, ki so se napravili na obeh shodih že upokojenega tobačnega delavstva.

4. Naroča vodstvu naše organizacije, da se zavzame tudi za tiste bivše tobačne delavke in delavce, ki ne uživajo nikake pokojnine, dasi so dolgo vrsto let delali v tvornici.

Nove pokojnine in delavstvo.

Sedanje izboljšane pokojnine odgovarjajo v primeri z dosedanjimi nezadostnimi pokojninami kolikortoliko sedanjim življenjskim razmeram. Delavstvo je gotovo hvaležno tistim, ki so mu izboljšale dosedanje bedne pokojnine. Kljub temu, da smo hvaležni, kar se

nam je dovolilo, nam pač ne bo nihče zameril in nam ne more nihče zameriti, da povemo jasno in odkrito, da v popolni meri delavstvo z zvišanimi pokojninami ni zadovoljno.

Nikakor se delavstvu ne zdi prav, ker delajo nova pokojninska določila z ozirom na preskrbo sirot razloček med zakonskimi in nezakonskimi otroci. Saj radi priznavamo in smo hvaležni, ker se po novih pokojninskih določilih skrbi tudi za udove in sirote, česar stara pokojninska določila niso poznala, a če se že stori dobro, naj bi se ne delalo izjeme. Nočem se spuščati v podrobnosti, samo to moram naglašati, ne zdi se mi prav in ni, ker delajo nova pokojninska določila razloček med zakonskimi in nezakonskimi otroci.

Druga stvar. S 35 leti se doseže po novih pokojninskih določilih najvišja pokojnina. Prav, da se je znižala delovna doba od 40 na 35 let. Ampak v to določilo pade le nekaj, kar popari to veselje. Najvišja pokojnina namreč ne doseže zaslužka in je 20 odstotkov ali petino nižja, kolikor znaša dotičen plačilen razred, ki mu pripada upravičeni delavec ali delavka.

To ni prav. Navada je že zdaj, da dobivajo državni uslužbenci in sicer že tudi po 35 letih popolno plačo kot celo pokojnino. Upravičeno je zato tobačno delavstvo, da prosi, kar je že izvedeno po drugih kategorijah državnih uslužbencev. Zahteva, naj bodo najvišje pokojnine enake zaslužku, je stvar, ki je pravzaprav samaobsebi umljiva.

Z ozirom na navedeno predlagam:

Shod izjavlja:

1. Hvaležno vzame na znanje, da so se po novi pokojnini zdatno izboljšale gnotne in gospodarske razmere delavstvu.

2. Naj veljajo za nezakonske sirote tista določila, ki veljajo za zakonske sirote.

3. Pokojnina naj se zaračuna po dejanskem zaslužku če tudi po novih plačilnih razredih tako, da doseže vpokojanec s 35 leti popolno pokojnino.

Pridržujemo si pa seveda končno sodbo o novih pokojninskih določilih, ko izidejo končna podrobna določila.

Časno napredovanje v plači.

Delavka Korbar izvaja:

Pri državnih uslužbenih je navada, da napredujejo v plači s službenimi leti. Boj za izboljšanje gre po raznih kategorijah državnih uslužbencev v smeri, da se skrajša službeni čas in da se s službenim časom zvišajo plače.

Železničarji, poštni uslužbenci, orožništvo, finančna straža itd. itd. napreduje s službenimi leti tudi v plači.

Tobačno delavstvo časnega napredovanja v plači nima. Delavstvo pa mora stremeti za tem, da se mu izboljša tudi plača s službenimi leti.

Od tobačnega delavstva se zahteva vsako leto več.

Tobačno delavstvo dejansko pripada izučenemu delavstvu. Novi stroji, ki smo se jih branili, a se jih ubraniti nismo mogli, novi delavni načini, vse to stavi vedno večje zahteve na tobačno delavstvo. Večje dolžnosti pa samoobsebi umevno, tudi zahtevajo večje delavske pravice. Zato se mi zdi potrebno, da prične nastopati delavstvo zato, da se mu bo plača redno po letih zvišavala. Časovno napredovanje v službi bo koristilo vsemu delavstvu, koristilo tudi državi, ker gotovost, čim dlje časa delam, tim več zaslužim, bo le ugodno vplivala na veselje do dela.

Znam, taka zahteva se mora vsestransko proučiti. Ne pridem pred Vas kar z izdelanim načrtom. Ne. Ta stvar, kakor opravičena sama obsebi je nova. Potrebno je zato, da jo delavstvo samo proučuje, da jo pozna do pičice.

Namen mojemu govoru je zgolj za zdaj, da se izproži velevažna zadeva, da se zavzema zanjo delavstvo, da jo proučuje in da se v lastno korist zavzame zanjo.

Predlagam:

Shod naroči krščanski tobačni delavski organizaciji, da proučuje, in se načeloma izjavi o vprašanju glede na časno napredovanje v plači.

Za dninarje in dninarice.

Tovariš Savenz izvaja:

Ob uvedbi novega prostega sobotnega popoldneva se je pokazalo, da imajo dninarji in dninarice zaradi prostega sobotnega popoldneva jako občutno škodo. Zaračunava se jim zdaj namreč teden le s petimi in pol dne, da se ni znižala tedenska delovna doba za pol dne, marveč le za 1 uro 45 minut ali pravzaprav zgolj za 45 minut, ker se ne zapirajo tvorniška vrata nič več ob 7. uri 10 minut, marveč že ob 7. uri zjutraj in tako odpade pri znižanju delavnega časa tedensko cela ura tvornici na dobro. Delati morajo ravno toliko v skrajšanem (?) delavnem času, kolikor so prej naredili. Kljub temu jim pa zapade pri tedenskem obračunu pol dne, kar nikakor ni prav. Ta stvar, ki po našem mnenju ni pravična, se mora pravočasno urediti. To zahteva ne samo korist prizadetega delavstva, marveč zahteva tudi čast tobačne režije.

Predlagam:

„Shod naroča naši organizaciji storiti vse potrebne korake, da se odpravi dninarjem in dninaricam povzročena škoda, ker se jim po prostem sobotnem popoldnevu vračunava teden le s petimi in pol dne.“

Tovariš Savenz izvaja:

Brez vsakega utemeljevanja predlagam:

Shod se izjavi za vpeljavo osemurnega delavnika po tobačnih tvornicah! (Živahno odobravanje.)

O tvorniški kuhinji in o ordinacijski sobi.

Delavka Sever izvaja:

Slavni shod!

Naša organizacija je že ponovno nastopila zato, da se razmere v tvorniški kuhinji izpremenijo. Zdaj so se ravno glede na razdelitev jedil uvedle vam vsem znane novosti, ki jih delavstvo zelo neprijetno čuti. Nečem govoriti dolgo o tem predmetu. Ampak to hočem in moram naglašati, da se naj z ozirom na kuhinjo uvedejo tiste naprave, ki smo jih že ponovno zahtevali in prosili. Priznamo radi, da se marsikaj izboljšava v tvornici, a ne smemo pozabiti, da imamo premajhno tvorniško kuhinjo kakor tudi ne, na svojo že staro zahtevo, naj dobi delavstvo vso odločilno besedo. Stara, a žal neizpolnjena je naša ponovna prošnja, naj bi bilo kosilo popolno. Izjavljam, da naše zahteve glede na tvorniško kuhinjo niso naperjene proti nobenim osebam, ker nam se ne gre za osebe, marveč gre se nam za korist in potrebo tobačnega delavstva. Govorilo se je lani, da se kuhinja poveča, a ostalo je le pri besedah.

Ravnotako se je lani z vso gotovostjo trdilo, da se poveča in modernizira ordinacijska soba, a ostalo je zopet le pri besedah. Milo rečeno, neprimernemu prostoru o katerem se se je ponovno s strokovnjaške strani naglašalo, da je pravi škandal!

Predlagam:

„Shod naroča vodstvu naše organizacije, da z vso odločnostjo nastopi zato, da se izvedejo ponovne delavske prošnje in zahteve glede na tovarniško kuhinjo kakor tudi z ozirom na ordinacijsko sobo.“

Sklepanje — Socialna demokracija proti delavskim zahtevam.

Predsednik Čatar da na glasovanje stavljene predloge. Delavstvo jih z ogromno večino in z navdušenjem odobri. Ampak nekaj naj se tu priblija. Tiste rdeče reve, kar jih je bilo dopuščenih na shod, niso glasovali za delavske zahteve niti za osemurni delavnik in tako dokazali, kar že vsi znamo, da so socialni demokrati navadno delavski izdajalci.

Razkrinkana socialna demokracija.

Nato govori dr. Krek. Iz njegovega obširnega govora povzamemo:

Veseli me, ker je število na vaših shodih vedno večje. Priljubi naj se vam ta dvorana, v kateri zborujete danes in to tembolj, ker ste si jo priborili z bojem. Ostati mora vam kot vaša v boju pridobljena zborovalna dvorana.

Če ogledujem dogodke, ki so se zgodili zadnje čase v vaši tvornici, predno je prišla pokojnina, se moram smejati. In res smešne so, smiliti se morajo vsakomur te bore socialno demokratske reve, ki se ob času, ko je bilo že gotovo, da se uveljavijo nove pokojnine,

lovile muhe tako, da so lovile podpise, češ, da je pokojnina odklonjena. Ala, nabirajte podpise, lažite, da je pokojnina odbita, to kaže, kako lažejo socialni demokrati. Vsakemu norcu mora biti jasno, da se taka velika reč, kakor je zvišanje pokojnin, ne da rešiti v par dneh, med božičnimi prazniki in Novim letom. Zato najprej obžalujem neumnost socialne demokracije. Celo počenjanje je neka hinavska otročarija. Zdaj od vseh strani kukajo socialni demokrati in pripovedujejo, češ da so oni dosegli izboljšanje pokojnin. Umazano in grdo je, če si kaka stranka prilasča, da je ona izvajala košček kruha. Kdor je vnet prijatelj delavstva, bo vesel, če vidi, da se delavstvu kaj izboljša.

Prepričajmo se nekoliko, koliko je na tem resnice, da bi socialni demokrati edini dosegli izboljšanje. Socialni demokrati že zato ne morejo doseči uspehov za tobačno delavstvo sami, ker nimajo večine med tobačnim delavstvom. Poleg močne Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze so tudi organizirani v svojih zvezah češki in moravski krščanski tobačni delavci in delavke. Govornik je bil sam skupaj v Budjejevicah s tobačnimi delavci. Organizirani so v svojih društvih in so zraven tudi v zvezi, ki ima sedež v Kraljevem Gradcu, moravska pa v Brnu. Tudi Poljaki ne grejo pod Dunaj. V krakovski zvezi je tudi jako veliko tobačnih delavcev in delavk. Socialnih demokratov je med poljskim tobačnim delavstvom jako malo, medtem ko jih je v poljski krakovski zvezi zelo veliko. Delavstva v dunajski krščanski tobačni delavski zvezi, v češki, moravski in v krakovski je več združenega kakor v socialno-demokratski.

Vse te organizacije, vsaka posebej, je delala na to, da se pokojnine izboljšajo. Finančni minister Bilinski je Poljak in veliko je pripomoglo, da so se izboljšale pokojnine, ker je poljska krakovska zveza pritiskala nanj. Tudi v tem slučaju velja načelo, da se je morala ozirati vlada na tiste, ki jih je več. Pritisk od nemških, čeških, poljskih, italijanskih in tudi naših poslancev je močnejši, kakor pritisk od ene stranke in naj si bo tudi socialno demokratska stranka. Ne smete misliti, da smo poslanci kakšni pobje, ki se ustrašimo in zlezemo pod klop, če kak socialni demokrat kilme. V državnem zboru so celo zastale parkrat važne stvari, ker so jih tiščali naprej socialni demokrati. Če je ves finančni odsek se na predlog poslanca Gostinčarja izrekel za izboljšanje pokojnin tobačnemu delavstvu, ni to delo samo socialne demokracije, to je delo vseh poslancev, ki so bili v finančnem odseku. Zato je pa prazno slepomišljanje trditi, češ, to so naredili socialni demokrati. V državnem zboru je že tako, da če kdo in tudi socialni demokrat, reče, to moraš storiti, se mu bo reklo, ker ti praviš, da moram, ne bom. Tista socialno demokratska strankarska ošabnost in

prevzetnost, ki se kažeta po koticah in po zakonitih socialno demokratskih lističih, naj se nikari ne goljufa. V državnem zboru ni v stanju, da priporoči enega piščanca. Socialno demokratska oholost in prevzetnost najmanj vplivata na ustroj v državnem zboru.

Krščansko socialna organizacija ima malo delavskih central, zato se ji gre zato, da jih drži in da jim ustreže. Med temi centralami je pa centrala tobačnega delavstva. Krščansko socialne stranke smatra za svojo častno dolžnost, da drži in podpira in izpopolni to centralo. Če bi ne bilo drugega, kakor nagib sebičnosti, da si ohrani volivce, zadostuje, da so krščanski socialci storili vse, kar so mogli, da se izpolnijo zahteve tobačnega delavstva. Na Bienertovo ministrstvo socialna demokracija nima vpliva. Saj je ravno Bienertovo ministrstvo tako, da so socialni demokrati sami večkrat rekli: Saj z nami še govoriti noče. Gotovo je zato, da je ravno po pritisku krščanskih socialcev Bienertova vlada izboljšala pokojnine tobačnemu delavstvu. To je tako jasno, kakor na dlani. Krohotati se zato moram če slišim, kako lažejo socialni demokrati „Mi in noben drug ne dela za tobačno delavstvo.“

Nič nisem omenil, koliko se je storilo od naše strani. Zato da ne bi donelo o kaki samohvali. Le toliko lahko rečem, da kar se je moglo, se je storilo. Gostinčar je neprenehoma dregal in dregal. Delal pa ni le v svojem imenu, delal je v imenu vseh poslancev naše stranke.

Pri naših shodih v Podpornem društvu so se prvič izrekle pametne besede, da naj se pokojnine tobačnemu delavstvu tako vrede, da bo delavstvo lahko izhajalo. O socialno demokratski organizaciji takrat še ni bilo ne duha ne sluha. Na vsakem shodu se je govorilo o starostni preskrbi. Tega dejstva ne spravi nobena socialna demokratska kunšt s sveta. V „Podpornem društvu“ so že že tudi sodelovali socialni demokrati. Zakaj so pričeli delati zgago in zmedo, zakaj jih je nesel zlodej iz društva vun, to vejo sami in pa zlodej. Ob tej priliki moramo dati duška svojemu ogorčenju tistim propalim ljudem, ki porabijo vsako priložnost za to, da tožijo svoje delavske brate in sestre pri višjih. Za take ljudi imam samo zaničevanje in pa besedo, da je lump. List za listom prinaša tisti listek napade na naše ljudi. Če bi le žabavljaj, ne bi imel nič proti temu, naj zabavlja saj drugega ne zna. A nekaj drugega je, če piše takole: Ti direktor! Vi inšpektor! ti mojster, beri tole in primi tegale. Proti temu ljubi moj direktor nastopi.

To, kar dela ta list, je lumparija. Po delovnem redu bi se smelo v tvornici le peti in moliti. Ta socialno-demokratska lumparija pomenja: ti direktor, Vi inšpektor, ti mojster, pridi pa karniflaj delavke, ki nam niso všeč.

Kaj pa, če mi zahtevamo, naj se nastopi zoper vsakega demokrata, da ne bo smel delati drugega v tovarni kakor delati, peti in moliti. Red in mir se bo držal v tvornici, če vlada med delavstvom medsebojna prijaznost, ljubezen zaupanje. Delavka sme tudi svoji tovarišici prinesiti časopis, listek za sestanek. Zakaj ni v delovnem redu nič o shodih, o društvih. Zato, ker ko so ga delali, še društva naše ces. kralj. tobačno delavstvo ni imelo. Lahko se deli kak listek v tvornici, ko je danes mir in red večji, kakor takrat, ko še ni bilo društev. Tisti direktor, ki se prime v takih slučajih črke, bi moral biti trčen. „Tobačni Delavec“ ve, da bi vsaka besedica vsak košček papirja kršila poslovnika. O ti lepa socialno-demokratska skrb za opravilnik!

Pred teboj, preljubi moj socialni demokrat, mora pasti na kolena od finančnega ministra do zadnjega mojstra, ker tako varuješ mrtvo opravilnikovo črko, na kolena vsi pred socialnimi demokrati, teh neprecenljivih dobrotnikov, teh bojnikov za mir in red v tobačni tvornici. To, kar delajo socialni demokrati, je podobno človeku, ki nosi larfo reda in miru, zadaj se pa skriva največji hinavec. Iztrgajmo larfo tem hinavcem! Najprej izjavim:

Mi kličemo vsakega na odgovor, ki bi se upal kako najmanjšo stvar storiti na zahtevo teh hinavcev. Mi ne moremo in ne bomo prizanašali nikomur, ki bi šel na lim teh hudobnih ljudi. In našli bomo pota, da bomo tudi izpolnili, kar izjavljamo. Vsak kogar ta lumparska banda toži, tisti mora biti spoštovan med vami. Če se pičica zgodi zato kakemu našemu človeku, mora zavreti našim ljudem kri. Red in mir sicer morata biti, toda prej ga ne bo, dokler bodo ti ljudje v tovarni. Naj bo povedano, da če se bo nadaljevala ta gonja, bomo prišli tudi s tem in bomo tudi izpeljali, kar izjavljamo.

Na nas pljuval ne bo nihče. Goljufivo in lumparsko ne bodo hodili med nami. Sprava s socialno demokracijo je mogoča, toda popolnoma nemogoča po poti, po kateri danes hodite!

Sklep.

Po Kreku sta še kratko govorila poslanec Gostinčar in delavec Papež, na kar zaključil tovariš Čatar velepomemben shod.

Drobtine.

Zahvala.

Podporno društvo delavcev in delavk se tem potem najpristrčneje zahvaljuje vsem, ki so dne 29. januarja 1910 obiskali veselico našega društva ali darovali ob tej priliki v društvene namene. Zahvaljuje se odbor sledečim gg. dobrotnikom: ravnatelju Prossu, tajnikom Kunz, Elsner, Wlassak, pristavoma dež. posl. Mandlju in Kovalowskym, oficialu Peniška,

gg. Grčar in Kurent, tovarniškim zdravnikom dr. Högler, dr. Košenina in dež. posl. dr. Zajec, drž. poslancema Demšar in Gostinčar, dež. odbornikoma Jarc in dr. Pegan, dež. poslancu Piber, delovodjam in paznikom Pliberšek, Gorjup, Valjavec, Grilc in Dejak, ravnateljem Prosencu Remcu in Rašici, dr. Kreku, tvrdkam Češnik & Milavec, R. R. Miklavc, I. C. Mayr, Petkosi, M. Jemec, Paulin, Rozina, T. Eger, L. Smolnikar, Gričar & Mejač, Zalaznik, Franc Golob, lekarnarjem Bohinc, Šušnik in Mayr, vsem cenjenim članom in članicam kakor tudi vsem gostom, ki so počastili našo veselico. Hvala g. Šturmu, ki je brezplačno vodil ples. Kličemo vsem: hvala!

Podporno društvo delavcev in delavk c. kr. tobačne tvornice.

Alojzij Čatar,
predsednik.

Ivanka Kocmur,
zapisnikarica.

Zahvala.

Podpisanki se pristrčno zahvaljujemo za vse čestitke, ki jih nama vztrajno poklanja v svoji veliki bratski ljubezni glavni urednik socialno-demokratskega „Tobačnega Delavca“. Štejeva si v veliko čast, da se glavni urednik „Tobačnega Delavca“ tolikrat spomni na naju, če drugje ne, vsaj v „Tobačnem Delavcu“ in nama kaže tako lepo svojo bratsko hvalenost za vse dobro in slabo, kar sva mu v financijelnem oziru storile. Odkrito priznavava, da bi izprašale svojo vest, če bi naju „Tobačnega Delavca“ urednik hvalil. Pričakujeva, da v znak svoje bratske ljubezni še objavi najini fotografiji, saj ju ima na razpolago.

Ivanka in Katarina Kocmur,
sestri glavnega urednika „Tobačnega Delavca“.

Predpustna veselica

dne 29. januarja t. l. v „Unionu“ je nad vse krasno uspela. Ljudstva se je kar trlo v obširni „Unionovi“ dvorani. Vladovala je prisrčnost in največja dostojnost na veselici tobačnega delavstva. Veselega vrvenja in zabave kolikor si želel in hotel. Bila je to prav pristrčna zabava in od leta do leta opazamo, da so predpustne veselice tobačnega delavstva vsako leto sijajnejše, krasnejše in pristrčnejše. Bila je tobačna delavska organizacija, ki se je osmelila, da je stopila predpustom v velikem slogu na dan. Zdaj je predpustno družabno življenje tudi v naših ljubljanskih vrstah že jako živahno, dasi se prezirajo priredbe naše splošne ljubljanske organizacije, dela sedanje večine v kranjski deželi od tistih krogov, ki bi morali biti toliko objektivni, da k oficielnim predpustnim družabnim zabavam v „Narodni Dom“ in v „Kazino“ prihajajo, smrdi jim pa „Union“. To samo mimogrede, ne da bi imenovali kako tistih oficielnih oseb, ki bi morale po svojem zvanju ravno tako prihajati na naše družabne priredbe v „Unionu, kakor hodijo v „Kazino“

in v „Narodni Dom“. Na predpustni veselici našega tobačnega delavstva je bila zabava pristrčna, domača. Počastili so jo ravnatelj Pross, tajnik Kunz, pristav dež. poslanec Mandelj, ofical Penička in gg. Grčar in Kurent, kakor tudi tvorniška zdravnik dr. Košenina in deželni poslanec dr. Zajec. Zadržan je bil, ker je bil poklican k neki bolnici, dr. Högler. Veselice so se tudi udeležili gg. Ivan Pliberšek, Franz Gorjup, Aleksander Veljavec, Alojzij Grilc in Jožef Dejak. Slavnost so tudi počastili dež. poslanec Damšar in Gostinčar, dež. odbornika Jarc in dr. Pegan, deželni poslanec Piber, ravnatelj Remc, ravnatelj Prosenc in ravnatelj Rašica. Spretno je vodil zabavo gosp. Šturm, za kar mu bodi izrečena pristrčna zahvala. Voselo in zadovoljno je bilo vse z zabavo.

Koliko se je znižal delovni čas?

Na popirju se je znižala delovna doba pač za 1 uro 45 minut na teden, v resnici pa le za 45 minut. Zakaj? Po starem delovnem času smo imeli priti v tvornico 10 minut po 7. uri. Po novem moramo pa biti točno ob 7. uri že v tvornici. Tovarna tako pridobi 60 minut, delavstvo pa le 45 minut na teden, ker je pred skrajšanim delovnim časom imelo na svoje dobro na teden 60 minut. Če pa priračunamo še čas, ki moraš biti prej v tvornici, tudi z desetimi minutami, ker moraš 10 minut prej od doma, kakor poprej, je delavstvo pravzaprav glede na skrajšano delovno dobo na slabšem, kakor je bilo pred skrajšanim tedenskim delovnikom. Res, naša birokracija zna vsako dobro stvar izpremeniti s svojo velikansko kunštjo v slabo.

Za zgled.

V zadnji lanski proračunski razpravi pri postavki tobak v odseku ni noben soc. demokratski poslanec nastopil za izboljšanje pokojnin tobačnemu delavstvu. Sodbo naj si napravi o soc. demokratskem hvalisanju tobačno delavstvo samo.

Razmere v kopališču.

Parni kotel je premajhen in ne odgovarja več razmeram. Veliko ljudi se koplje v gorki vodi, ki jo večkrat zmanjka in se morajo drugi v mrzli, kar pa nikakor ni zdravo, ker se zelo lahko prehladi. Če bi kotel bil večji, ne bi bilo treba vedno prositi pare iz velikega kotla, ker je tam tudi mnogokrat primanjkuje. Če bi se v kopališču kotel povečal, da bi bilo tudi tukaj zmiraj zadosti pare, da bi bila gorka kopelj delavstvu na razpolago, bi ne imelo samo delavstvo koristi, ampak tudi erar. Bolniška blagajna izda vsako leto približno 400 do 600 K, če ne še več, za kopelj, pa ne pomaga dosti, ker ne zadostuje razmeram. Bolniška soba tudi nikakor ne spada tje, kjer je danes, ker je odročna bolniškim očetom in zdravnikom. Zgodi se na primer kakšna ne-

sreča in se potrebuje hitra pomoč. Predno se pride do bolniških očetov, potem pride zdravnik pogledat k bolniku, zdaj morebiti potrebuje orodje, potem zopet po orodje iti tako daleč; tako, da je hitra pomoč izključena. Bane so take, da se človek boji, da se vkup sesede ali pa se lahko vsak trenutek obreže. Poslopje je v takem stanu, da kliče vedno po popravilu. Kopališče za toliko ljudi bi moglo biti precej predrugačeno. Zato prosimo slavno ravnateljstvo, da stvar kolikor mogoče hitro preišče in vzame v razmotrivanje.

Delavki v spominsko knjigo.

Črno na belem, v vezano knjigo
pisati volja me ni.

V Tvojega srca knjigo spominsko
pišem besede Ti tri.

Prva: Pozabi!

Smenj je življenje, šum in kričanje:
drenjajo, sujejo, kregajo se,
glihajo, kolnejo, hvalijo, lažejo,
z vinom nazadnje zalivajo vse.

Kar si prejela sunkov na semnju,
skusila grdihi laži in kletvin,
skrij jih. Ivanka, pogumno pozabi
v srcu umori si nanje spomin.

Druga: Zaupaj!

Solnce se vrača vsak dan veselo,
prtje in cvetje se vedno mladi,
v srcih človeških se vedno pretaka
vrecle še frišne in gorke krvi.
Upaj, da lica se blede zrudijo,
zjasnijo mrkle in kalne oči,
da se od solnca ožarjen, nasmehne
zarod trpinov, ki v mraku ječi.

Tretja: Žrtvuj se!

Svečo poglej, ki se sama povživa,
vedno je manjša, ko drugim gori,
njeno svetlobo uživajo drugi,
nanjo misleč šele, ko že zgori.
Bodi kot sveča! Dovolj jih je v temi,
treba jim luči, da pridejo iz njé.
Gori, izgori in nase pozabi,
pa zadovoljno bo tvoje srce.

V Ljubljani pred adventovim Šmar-
nom 1909.

Tole pesmico ponatisnemo iz spominske
knjige neke ugledne odbornice naše kršč.-
soc. delavske organizacije. Zahvalimo se last-
nici spominske knjige, ki nam je dovolila po-
natis.

Prosto sobotno popoldne

je prineslo mnogo novotarij, zaradi katerih bo
prisiljeno delavstvo, da prav odločno nastopi.
Prej je bilo po vseh tvornicah običajno, da
so se zaprla vrata zjutraj 10 minut po 7. uri.
Zdaj, ko so uvedli prosto sobotno popoldne,
so pa teh 10 minut odpravili in sicer v ve-

liko delavsko nevoljo. Le pomislite, takoj ko
odbi je 7. ura, lop, se zaloputnejo vrata in ve-
liko delavk ostane zunaj. To nikakor ni prav
in ni. Ob slabem vremenu in ob znanih ne-
zanesljivih ljubljanskih urah se najvestnejšemu
človeku pripeti, da se zamudi nekaj sekund;
posledica je, da zamudi celo dopoldne. Če
stvar še bolj preiskujemo, pridemo do za-
ključka, da je birokracija z odpravo teh 10
minut zopet ustrelila brez vsake zamere takega
neumnega kozla, da vzame lahko nanj pa-
tent. Ako pride delavka nekaj minut čez čas
v tvornico, nima erar prav nič škode. Saj
mora delavka sama zato bolj garati, da na-
pravi, kar mora napraviti. Prekruto postopanje
je to, da delavka za nekaj sekund izgubi celo
dopoldne in brez lastne krivde. Na zdravje,
osobito delavk, ne vpliva posebno ugodno,
ker morajo hiteti z vso silo v tvornico. De-
lavke tudi tožijo, da morajo sedaj veliko bolj
delati, kakor prej. Razumemo! Skrajšala se je
delovna doba, a znižalo se ni delo. Ta na-
paka se mora odpraviti.

Blagajniško poročilo za IV. četrtl. 1909,

Dohodki:

66.635 tedenskih prispevkov	K 15.992.40
177 vpisnin	70.80
Obresti	60.—
Povračila	200.—
Več vposlano	101.74
Strokovna glasila	122.70

Vsota K 16.547.64

Stroški:

Bolniška podpora	K 6.741.84
Porodniška podpora	1.067.03
Pogrebna podpora	70.—
Obresti krajnim skupinam	1.579.91
Strokovna glasila	2.552.68
Plače in nagrade	1.050.—
Pisarna	187.—
Agitacija	415.70
Pouk	420.87
Uprava	249.71
Strok. komisiji za IV. četrtletje	169.83
Nakup srečk	2.906.94
Tiskovine	20.48
Boln. blagajna in zavarovanje	83.16
Seje	21.—
Dar	75.—
Povračila	5.52
Razno	—10

Vsota K 17.606.96

Blag. stanje koncem III. četrtletja	K 19.550.18
Dohodki v IV. četrtletju	16.547.64

K 36.097.82

Izdatki v IV. četrtletju	17.606.96
Blagajniško stanje 31. XII. 1909	18.490.86

K 36.097.82